



Arbejdsopgaver til Christian 4. og kongerigets første koloni, Trankebar

Christian 4. blev kronet til konge af Danmark-Norge for mere end 400 år siden. Han var konge i 52 år, og dermed er Christian 4. den konge, der har siddet flest år på den danske trone. På de næste sider kan du finde opgaver, der handler om Christian 4., og hvad han blandt andet brugte al den tid på.

Opgaverne er inddelt i fire emner. Emnerne svarer til kapitlerne i den interaktive historiebog, som du finder på historiedysten.dk/logbogen/3-4/.

- 1) Barndom og familie
- 2) Christian 4.s rige og rejser
- 3) Turen til Trankebar
- 4) Trankebar og den danske forbindelse

Indledende øvelse: Hvad ved I allerede?

Før I går i gang med Historiedystens materiale, skal I sammen undersøge, hvor meget I allerede ved om Christian 4. og kolonier. Lav et stort mindmap. Skriv alt, hvad I kan komme på om emnet ned. Tal om, hvad I har skrevet. Når I har arbejdet med Historiedystens materiale og er klar til quizrunden, kan I udvide mindmappen med alt det nye, I har lært.

Emne 1: Barndom og familie

Du ved allerede, at Christian 4. engang var konge af Danmark. Nu skal du lære ham og dele af hans familie endnu bedre at kende.

A) Find Christian 4.s stamtræ i den interaktive historiebog. Tal om hvordan stamtræet ser ud, og hvad det fortæller om Christian 4. Hvorfor var det vigtig for kongen at have et stamtræ?

Man kan bruge andet end stamtræer til at fortælle om sin familie og sig selv. Find Christian 4.s våbenskjold, og læg mærke til de forskellige tegninger eller symboler, det viser. De viser hvad Christian 4. var konge over, men samtidig også hvordan han gerne ville vise sig selv frem. Hvert symbol betyder noget, en løve kan for eksempel betyde styrke.

B) Overvej, hvad du ville vælge af symboler, hvis du skulle lave et våbenskjold til dig og din familie. Skjoldet skal fortælle om noget, I er gode til, eller noget I har oplevet. Udvalg fem symboler - det kan være dyr, planter, bygninger eller hvad du ellers kan finde på. Sæt dem ind på våbenskjoldet i bilag 1.

Som dig skulle Christian 4. gå i skole.

C) Find filmen og teksten om Christian 4.s skolegang. Læg mærke til, hvordan han har gået i skole, og hvilke fag han er blevet undervist i. Prøv nu at forestille dig, hvordan Christian 4.s skoleskema kunne have set ud. Brug skabelonen i bilag 2 til at lave hans skema. Sammenlign med dit eget. Tal sammen: Hvorfor tror I, at han skulle lære netop de ting?

Mere end 100 år efter hans død blev der skrevet en sang om Christian 4.

D) Læs første vers af "Kong Christian stod ved højen mast".

Kong Christian stod ved højen Mast,
I Røg og Damp.
Hans Væрге hamrede så fast,
At Gothens Hjelm og Hjerne brast.
Da sank hvert fjendtligt Spejl og Mast
I Røg og Damp.
Fly, skreg de, fly, hvad flygte kan!
Hvo står for Danmarks Christian
I Kamp?

Tal om sangen, og prøv at genfortælle verset i jeres eget sprog. Hvad handler den om? Hvor foregår det henne? Hvordan passer sangen og billedet med det, der stod i Christian 4.s horoskop? Find inspiration i billedet i bilag 3. I kan også lytte til sangen, fx på YouTube: www.youtube.com/watch?v=SdRLCu0doNY

Emne 2: Christian 4.s rige og rejser

Christian 4. var ude at rejse flere gange i sit liv. Som ung var han blandt andet i Norge, hvor han også var konge. Det fremgår blandt andet af hans titel.

”Christian thendt fierde medt Gudtz naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis vdualde konning, hertug wdi Sleszuigh, Holstenn, Stormarn och Dyttmarsken, greffue wdj Oldenborg och Delmenhorst”.

I dag ville hans titel nok lyde sådan her: ”Christian 4. med Guds nåde Danmarks, Norges, Vendernes og Gothernes udvalgte konge, hertug af Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve af Oldenborg og Delmenhorst”.

Han besøgte også England, hvor hans søster var dronning.

A) Forestil dig, at du er Christian 4., og at du skal skrive et postkort fra din rejse til England. Du skal fortælle om noget, du har oplevet på din tur. Var du i teatret? Smagte du noget, du aldrig har spist før? Tegn et billede på forsiden af postkortet, der viser noget interessant fra England. Find inspiration i den interaktive historiebog og i bøger eller på internettet.

Christian 4. ønskede at få del i handelen med Asien. Ved hjælp af pengene fra handel kunne man blandt andet styrke rigets byer og forsvar, og få alt det, man havde brug for.

B) I oversigten her kan du se, hvad Christian 4. allerede havde i sit kongedømme. Brug den interaktive historiebog til at finde ud af, hvad det var han manglede fra Asien.

Land	Vigtige varer
Danmark	Stude. Stude er kastrerede tyre, og i 1600-tallet solgte Danmark mange stude til især Holland. Holland ligger ikke længere væk, end at man kunne lade studene gå derned.
Norge	Træer. I 1600-tallet var træer meget værdifulde. Træ fra fældede træer kalder man tømmer, og tømmeret fra de norske træer blev brugt til flere ting. Det vigtigste formål med træet var at bygge skibe.
Slesvig-Holsten	Korn. På studenes vandring til Holland var det svært at få nok mad, så mange gjorde holdt i Slesvig-Holsten, hvor der var meget korn og mange marker, hvor dyrene kunne blive fedet op.
Trankebar	

Emne 3: Turen til Trankebar

I 1616 oprettede Christian 4. Ostindisk Kompagni, der kunne hente varer i Ostindien. Pengene fik han ved at låne kompagniet penge, og få andre til at gøre det samme. I alt skulle kompagniet bruge 179.000 daler (daler er den slags mønter, man havde på Christian 4.s tid).

A) Hjælp kompagniet med at holde styr på deres regnskab:

- a. Christian 4. lånte kompagniet 22.375 daler. Hvor mange daler mangler de? _____
- b. Adelsmænd lånte kompagniet 27.745 daler. Hvor mange daler mangler de så? _____
- c. Københavns Universitet og københavnske købmænd lånte dem 62.650 daler. Hvor mange daler mangler kompagniet nu? _____
- d. Købmænd fra resten af riget lånte kompagniet 52.805 daler. Hvor mange daler mangler de efterhånden? _____
- e. Udenlandske købmænd lånte kompagniet 8950 daler. Hvor mange daler mangler så? _____

Turen til Trankebar var lang, og undervejs kunne man støde på flere farer.

B) Forestil jer, at I skal planlægge den første tur til Trankebar. Find inspiration i den interaktive historiebog og tal om, hvad I skal have med. Overvej fx:

- Hvem skal med? Hvilket slags mandskab har I brug for?
- Hvilke farer kan I møde undervejs? Hvad er godt at have med i det tilfælde?
- Hvad skal I leve af?
- Hvad har I brug for, når I når frem?

Udfyld huskesedlen i bilag 4.

Emne 4: Trankebar

Efter halvandet års rejse ankom den første danske ekspedition til Trankebar.

A) Se nærmere på kapitlet om Trankebar. Skriv stikord til, hvad du får at vide om byen. Hvordan ser den ud? Hvad er der af danske spor i byen? I kan også søge efter flere billeder i bøger eller på internettet.

B) Find sammen to og to. Forestil jer, at den ene af jer er Jon Olafsson. Den anden er interviewer. Intervieweren skal nu finde tre spørgsmål, som Jon Olafsson skal svare på. Spørgsmålene kan fx handle om mad, hvordan der ser ud i Trankebar, turen til Trankebar, særlige oplevelser osv. Skriv spørgsmål og svar her:

Spørgsmål 1:

Svar:

Spørgsmål 2:

Svar

Spørgsmål 3:

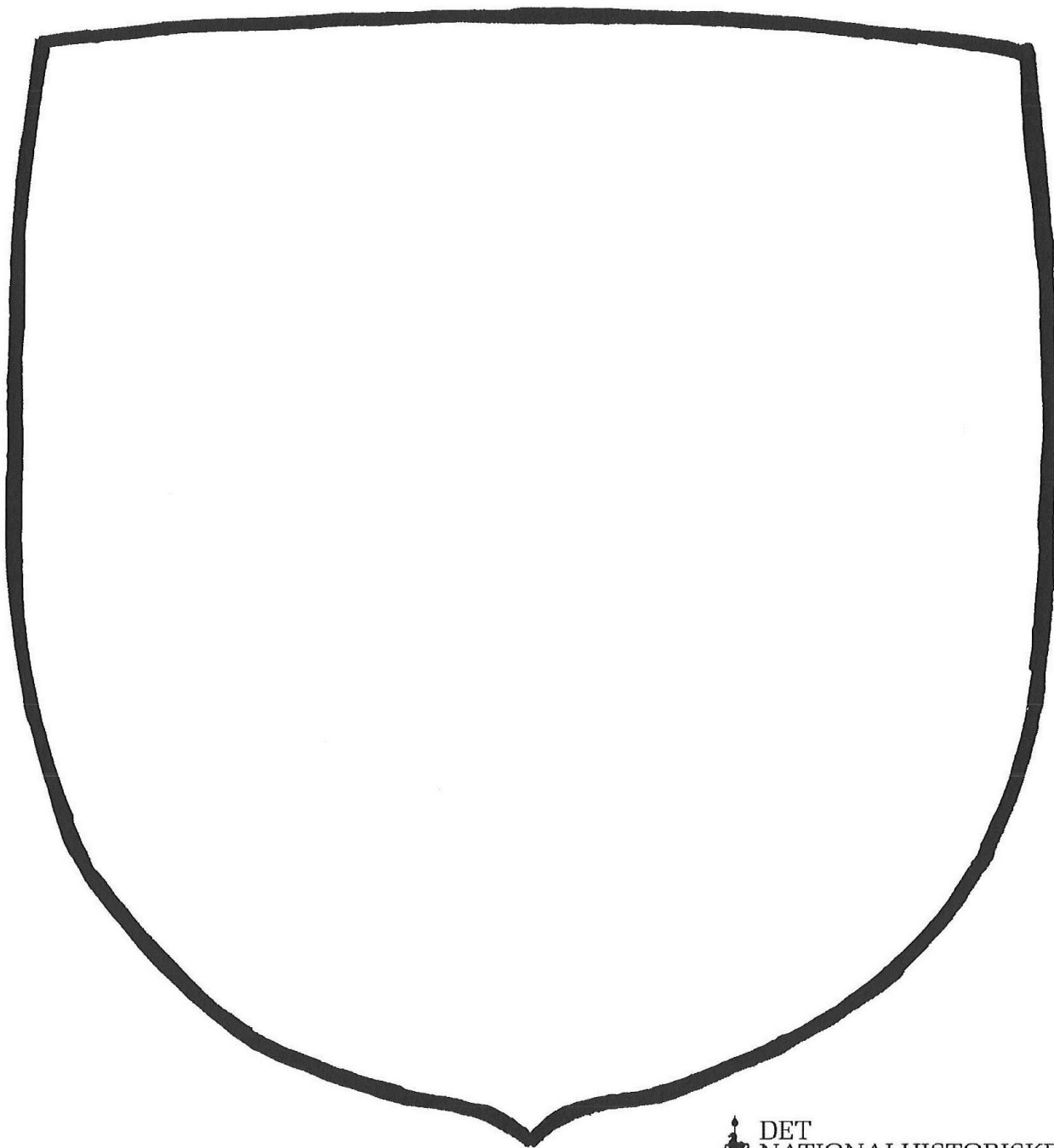
Svar:

Sammenlign med en anden gruppe. Talte de om noget andet?

C) Få helt styr på Trankebar og varerne fra Trankebar ved at løse krydsordet i bilag 5:

- a. Vandret:
 - i. Et krydderi, der især er populært til jul?
 - ii. Et krydderi, der kradsler i halsen?
 - iii. Krydderier blev ofte opbevaret i et...
 - iv. I Trankebar ligger fæstningen ...
 - v. På fæstningen var der
- b. Lodret:
 - i. Tørrede blomsterknopper?
 - ii. Noget, der er blødt at have på?
 - iii. At spise fik man blandt andet?
 - iv. Jon ...?
 - v. Trankebar betyder "Syngende ...?"

Bilag 1: Våbenskjold



Bilag 2: Skema til Christian 4.s skoledag.

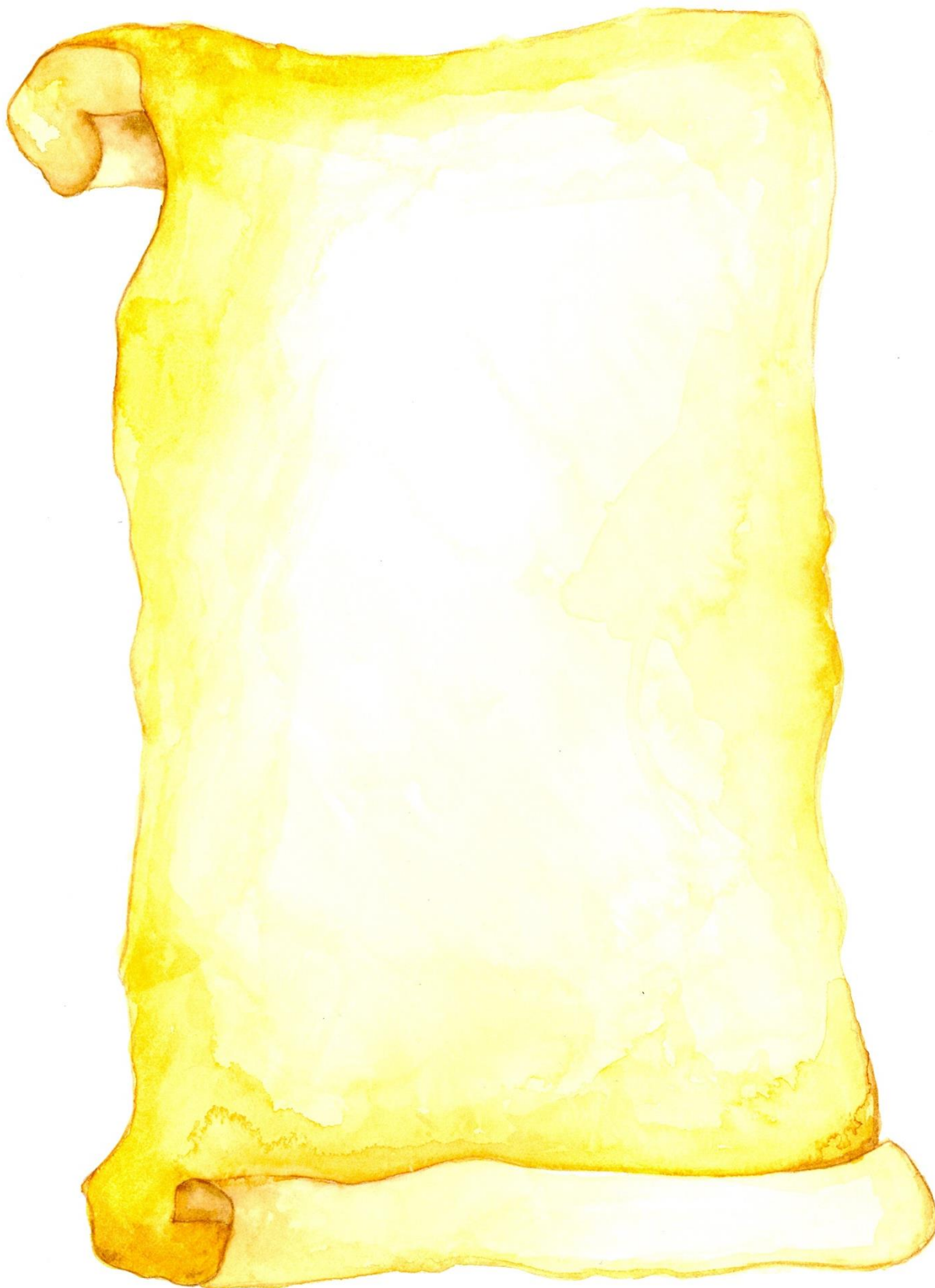
Prins Christians skoleskema

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG
8.00-10.00					
10.00-12.00					
12.00-14.00	FROKOST MED Ø RETTER (INKL. 4 LIV/RET- TER).	FROKOST MED Ø RETTER (INKL. 4 LIV/RET- TER).	FROKOST MED Ø RETTER (INKL. 4 LIV/RET- TER).	FROKOST MED Ø RETTER (INKL. 4 LIV/RET- TER).	FROKOST MED Ø RETTER (INKL. 4 LIV/RET- TER).
14.00-16.00					
16.00-18.00					

Bilag 3: Billede af Marstrands maleri af Chr. 4. ved højen mast.



Bilag 4: Huskeseddel



Bilag 5: Krydsord

Krydsordet skal løses på denne led.

Dette er op ↗
 Dette er ned ↘